

2012.07.31.

Fővárosi Törvényszék
19.P.21.833/2011/20.

A Fővárosi Törvényszék

a dr. Tímár Anikó ügyész és
a dr. Goldea Zsuzsanna ügyész által képviselt

LEGFŐBB ÜGYÉSZSÉG (1055 Budapest, Markó u. 16.) I. rendű, és
DR. POLT PÉTER (1055 Budapest, Markó u. 16.) II. r. felpereseknek

a dr. Csapó Annamária ügyvéd () által képviselt

IRODALOM LAP- ÉS KÖNYVKIADÓ KULTURÁLIS SZOLGÁLTATÓ KFT. (1089 Budapest, Rezső tér 15.) I. rendű,

DR. KOVÁCS ZOLTÁN (1089 Budapest, Rezső tér 15.) II. rendű, és

KIS JÁNOS budapesti () lakos III. r. alpereseknek,

akiknek pernyertessége érdekében a perbe be kíván avatkozni

DR. HAVAS GÁBOR () I. rendű beavatkozást kérő,

MINDA ZOLTÁN budapesti () lakos II. rendű beavatkozást kérő,
és a Minda Zoltán által képviselt

TISZTA ENERGIÁVAL MAGYARORSZÁGÉRT (TEMPO) PÁRT (6000 Kecskemét, Petőfi S. u. 1/b.) III. rendű beavatkozást kérő

személyiségi jog megsértése miatt indított perében meghozta a következő

Í T É L E T E T

A bíróság az I.-II. r. felperesek keresetét elutasítja.

A bíróság kötelezi az I.-II. r. felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az I.-II.-III. r. alpereseknek egyetemlegesen 75.000 (hetvenötezer) Ft perköltséget.

A tárgyi illeték-feljegyzési jog folytán le nem rótt **120.000** (százhuszezer) Ft illetékből a II. r. felperes **60.000** (hatvanezer) Ft-ot köteles a Magyar Államnak megfizetni, külön felhívásra. A további **60.000** (hatvanezer) Ft illetéket az I. r. felperes illetékmentessége folytán a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen a kézbesítéstől számított 15 napon belül van helye fellebbezésnek, melyet ennél a bíróságnál kell 7 példányban előterjeszteni.

Fellebbezés esetén a Fővárosi Ítéltábla előtt a jogi képviselet kötelező.

A fellebbezési határidő lejártá előtt a peres felek kérhetik, hogy a fellebbezést a másodfokú bíróság tárgyaláson kívül bírálja el.

Ha a fellebbezés csak a perköltség nagyságára vagy viselésére, a kamatfizetési kötelezettségre, a kamat mértékére, a teljesítési határidőre, vagy az állam által előlegezett költség viselésére vonatkozik, illetőleg ha a fellebbezés csak az ítélet indokolása ellen irányul, bármelyik fél kérheti, hogy a fellebbezést a másodfokú bíróság tárgyaláson bírálja el.

INDOKOLÁS

Dr. Polt Péter II. r. felperes 2010 óta ismételtelen betölti a legfőbb ügyész tisztségét, amely tisztségre az Országgyűlés választotta. A II. r. felperes korábban, már 2000-tól is egy cikluson keresztül betöltötte ugyanezen tisztséget. Az I. r. alperes által kiadott, és a II. r. alperes által főszerkesztett Élet és Irodalom című közéleti és irodalmi hetilapban 2011-ben cikksorozat jelent meg az akkor folyamatban lévő alkotmányozásról, Kis János filozófus III. r. alperes tollából. A cikksorozat harmadik része az Élet és Irodalom 2011. április 8-i számában jelent meg „Alkotmányozás – mi végre? III.” cím alatt. Ebben az időszakban tárgyalta az Országgyűlés az Alaptörvényt, amelynek tervezetével kapcsolatban a cikk annak bizonyos rendelkezéseit elemezte, többek között annak alapjogi rendelkezéseit, majd pedig a szerző arról értekezett, hogy a készülő Alaptörvény hogyan formálja az államszervezetet. Ennek keretében foglalkozik a szerző a hatalommegosztás újraszabályozásával, foglalkozik a szerző ebben a körben az Alkotmánybíróság szerepének újradefiniálásával, a „rendes bíróságok” mozgásterének helyzetével, autonómiájuk változásával, az állampolgári jogok biztosa szerepének, helyzetének változásával. Ezt követően a cikk megemlíti, hogy a legfőbb ügyész hivatali idejét is 6-ról 9 évre emelték, a megválasztásához a képviselők eggyel több, mint fele helyett kétharmaduk szavazatára van szükség. Megemlíti azt az elképzelést is, hogy amennyiben a legfőbb ügyész utódját az Országgyűlés nem tudja kétharmados többséggel megválasztani, a leköszönő főügyész automatikusan hivatalában marad.

Ezt követően a cikk szerzője foglalkozik azzal, hogy a 2010-es kormányváltást követően bizonyos fontos állami tisztségekbe már megválasztották az új személyeket, így pl. az Állami Számvevőszék elnökét. Ezt követően a cikkben a következők szerepelnek: „Tavaly megválasztották a legfőbb ügyészt, ő 2019-ig tölti be ezt a tisztséget. Előző hivatali ciklusa idején már bőségesen bizonyította, hogy hivatalát nem pártatlan közszolgaként, hanem megbízója kiszolgálójaként tölti be.”

Ezután a szerző a cikkben foglalkozik az Alkotmánybíróság tagjainak választásával, a testület tagjainak kicserélődésével, illetve a leendő Kúria-elnök jövőbeni megválasztásával. A szerző ezután azt a következtetést vonja le mindebből, hogy „amíg a Fidesz-KDNP-pártszövetség kormányon van, gyakorlatilag kivonja a kormányzó többséget az elkülönült hatalmi ágak kontrollja alól.” A szerző a cikkben élesen kritizálja a sarkalatos törvények túlzott szerepét, illetve arról értekezik, hogy az új alkotmányos berendezkedés miként határozza meg egy esetleges más összetételű kormány helyzetét hosszú távon. A cikk befejező részében a szerző azt az álláspontját fejt ki, hogy a készülő Alaptörvény nem konszenzuson alapul, az nem válhat mindenki alaptörvényévé, az nem hogy csillapítaná, hanem alkotmányos szintre fogja emelni a politikai válságokat. A cikk azzal a következtetéssel zárul, hogy „semmilyen hatalom nem tarthat életben olyan alkotmányt, amelyet a neki alávetett emberek nem fogadnak el sajátjuknak.”

A felperesek úgy ítélték meg, hogy a II. r. felperesre, és személyén keresztül az egész ügyészi szervezetre a cikk valótlan és sértő kifejezéseket használ, ezért keresettel fordultak a bírósághoz.

Az I.-II. r. felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperesek a perbeli cikkben megsértették a felperesek jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogait, kérték az alperesek eltiltását a további jogsértéstől. Kérték az alpereseket megfelelő módon elégtétel adására kötelezni oly módon, hogy az Élet és Irodalom című hetilapban nyilatkozatot tegyenek közzé, amelyben az ítéletben megállapított jogsértésért sajnálkozásukat fejezik ki, azért elnézést kérnek. A felperesek ebben a körben kérték kötelezni az alpereseket arra is, hogy az ítéletnek a jogsértést megállapító rendelkezését sajnálkozásuk kifejezésével együtt saját költségükön tessenék közzé a Magyar Távirati Iroda útján. A felperesek kérték, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket nem vagyoni kártérítés megfizetésére is, alperesenként összesen egy-egymillió forint összegben. A felperesek indítványt tettek arra is, hogy a bíróság szabjon ki az alperesekkel szemben közérdekű bírságot, tekintettel arra, hogy súlyosan felrható magatartást tanúsítottak, és a közérdekű bírság alkalmas lehet a további jogsértések megelőzésére is. A felperesek jogi álláspontja szerint az alperesek túllépték a véleménynyilvánítás alkotmányosan megengedett korlátait, hiszen a cikkben azt fogalmazták meg, hogy feladatát a törvényekkel ellentétben a II. r. felperes, és ezen keresztül az egész ügyészi szervezet nem pártatlan szolgálat keretében látja el, hanem politikai megbízatás kiteljesítőjeként, kiszolgálójaként. A felperes jogi álláspontja szerint véleményként is értékelve a leírtakat az kifejezőmódjában indokolatlanul bántó és sértő, tehát ebben az esetben is jogsértőnek minősül. A felperesek szerint mindez hátrányosan befolyásolja a felperesek társadalmi megítélését, ezért indokolt az igényelt nem vagyoni kártérítés megfizetése is.

Az alperesek jogalap hiányában kérték a kereset teljes elutasítását és a felperesek perköltségben való marasztalását. Az alperesek előadták, hogy a cikkben a szerző egyértelműen véleményét fejezi ki, a szerző tudományos elemzést ad az alkotmányozás folyamatáról, az értékelés logikus, érvelő, nem öncélú vagy gyalázkodó, nem lépi túl a közügyek vitatásának korlátait a szabad véleménynyilvánítás körében. Az alperesek előadták, hogy a III. r. alperes véleménye valóban kritikus, de szó nincs gyalázkodásról. Az alperesek álláspontja szerint mindezt alátámasztja a Magyar Alkotmánybíróság gyakorlata, illetve az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítéletei is. Az alperesek előadták, hogy a vélemény nem volt légből kapott, nem volt ellentétes a logika elemi szabályaival sem, tekintettel arra, hogy a felperes korábbi legfőbb ügyészi ciklusa kapcsán számos kritika fogalmazódott meg azzal kapcsolatban, hogy a felperesek nem megfelelő módon, a politika által eshetőlegesen befolyásoltan jártak el.

Az alperesek pernyertessége érdekében többen terjesztettek elő beavatkozási kérelmet azzal, hogy bizonyítékokkal rendelkeznek abban a vonatkozásban, hogy a cikkben kifejtett álláspont megalapozott. Dr. Havas Gábor I. r. beavatkozást kérő, Minda Zoltán II. r. beavatkozást kérő, valamint a Tiszta Energiával Magyarorszáért (TEMPO) Párt III. r. beavatkozást kérő bizonyítást kívántak felajánlani iratok csatolásával abban, hogy más konkrét ügyekben szerintük a Legfőbb Ügyészség I. r., illetve dr. Polt Péter II. r. felperesek jogsértő módon jártak el különböző ügyekben, és nem a beavatkozókkal azonos jogi álláspontot foglaltak el konkrét kérdésekben, őket ebben a vonatkozásban mulasztás terheli. További beavatkozási kérelmet terjesztett elő Borbély József IV. r. beavatkozást kérő és Balázs István V. r. beavatkozást kérő is. A IV. r. beavatkozást kérő közölte a bírósággal, hogy a jelenlegi Magyar Állam illegitimnek tekinthető, és ő képviseli az Apostoli Magyar Királyságot, amely viszont legitimnek tekinthető, és ő „apostoli kormányzóként” jogosult az ügyészi szervezetben változtatásokat is gyakorolni. Balázs István V. r. alperesi beavatkozást kérő saját ügyének sérelmeit kívánta bevonni a peres eljárásba.

A bíróság a 7. sorszámú jegyzőkönyvben a 2011. december 8-án tartott tárgyaláson valamennyi beavatkozást kérő ez irányú kérelmét elutasította. Az elutasító végzés a IV. és V. r. beavatkozást kérő

vonatkozásában fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett. Mind a felperesek, mind az alperesek kérték a beavatkozás iránti kérelmek elutasítását. Az elutasító végzés az I., II. és III. r. beavatkozást kérők vonatkozásában fellebbezés okán még nem emelkedett jogerőre. Miután azonban éppen jogerő hiányában a beavatkozást kérők az ügyben eljárhatnak, a bíróság szerint nem volt akadálya az érdemi határozat hozatalának a beavatkozást elutasító végzésre vonatkozó fellebbezések elbírálásáig sem.

A bíróság a felperesek keresetét nem találta alaposnak.

A cikk megjelenésekor hatályos Alkotmány 2. § (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam. A 7. § (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaság jogrendszere elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait, biztosítja továbbá a nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangját. A 8. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaság elismeri az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteletben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelessége. Az 59. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaságban mindenkit megillet a jóhírnévhez, a magánlakás sérthetetlenségéhez, valamint a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog. A 61. § (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, továbbá arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje, illetőleg terjessze. A (2) bekezdés értelmében a Magyar Köztársaság elismeri és védi a sajtó szabadságát.

Az 1993. évi XXXI. törvénnyel a magyar jogrendszer részévé tett Európai Emberi Jogi Egyezmény 10. cikk 1. pontja értelmében mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát, és az információk, eszmék megismerésének és közlésének szabadságát, országhatárokon tekintet nélkül, és anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhatna. A 2. pont értelmében e kötelezettségekkel és felelősséggel együtt járó szabadságok gyakorlása a törvényben meghatározott, olyan alakszerűségeknek, feltételeknek, korlátozásoknak vagy szankcióknak vethető alá, amelyek szükséges intézkedéseknek minősülnek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a területi sértetlenség, a közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, mások jóhírneve vagy jogai védelme, a bizalmas értesülés közlésének megakadályozása, vagy a bíróságok tekintélyének és pártatlanságának fenntartása céljából. A 1976. évi 8. törvényerejű rendelettel a magyar jog részévé emelt Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 19. cikk 1. bekezdése szerint nézetei miatt senki sem zaklatható. A 2. bekezdés értelmében mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, ez a jog magában foglalja mindenfajta adat és gondolat határokon való tekintet nélküli – szóban, írásban, nyomtatásban, művészi formában, vagy bármilyen más, tetszése szerinti módon történő – keresésének, megismerésének és terjesztésének a szabadságát is. A 3. bekezdés értelmében az e cikk 2. bekezdésében meghatározott jogok gyakorlása különleges kötelezettségekkel és felelősséggel jár. Ennélfogva az bizonyos korlátozásoknak vethető alá, ezek azonban csak olyanok lehetnek, amelyeket a törvény kifejezetten megállapít, és amelyek mások jogainak vagy jóhírnevének tiszteletben tartása (a) pont), illetőleg az állambiztonság vagy a közrend, a közegészség vagy a közkerölcs védelme érdekében szükségesek (b) pont).

A Ptk. 75. § (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. Ezen jogok a törvény védelme alatt állnak. A (2) bekezdés szerint a személyhez fűződő jogok védelmére vonatkozó szabályokat a jogi személyekre is alkalmazni kell, kivéve, ha a védelem – jellegénél fogva – csak a magánszemélyeket illeti meg. A 78. § (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jóhírnév védelmére is. A (2) bekezdés szerint a

jóhírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tényt állít, híresztel, vagy való tényt hamis színben tüntet fel.

Az állandó bírói gyakorlat az általános személyiségi jogi perekben is alkalmazza a Legfelsőbb Bíróság (Kúria) által eredetileg a sajtó-helyreigazítási eljárásokra nézve kidolgozott Kollégiumi Állásfoglalásaiban rögzített vizsgálati szempontokat. Ennek megfelelően a Pk.12. számú állásfoglalás értelmében a kifogásolt sajtóközleményt a maga egészében kell vizsgálni. A kifogásolt kifejezéseket, közléseket nem formális megjelenésük, hanem valós tartalmuk szerint kell megítélni. A közlemény egymással összetartozó részeit összefüggésükben kell értékelni, és az értékelésnél tekintettel kell lenni a társadalmilag kialakult közfelfogásra is. A jogosult személyének megítélése szempontjából közömbös részletek, pontatlanságok, lényegtelen tévedések nem adnak alapot jogsértés megállapítására. Véleménynyilvánítás, értékelés, bírálat, valamint a társadalmi, gazdasági, politikai, tudományos vagy művészeti vita önmagában ugyancsak nem lehet jogsértés megállapításának alapja. A Legfelsőbb Bíróság (Kúria) irányadónak tekintett eseti döntései értelmében (BH 1993. évi 89. sz. jogeset, BH 2003. évi 407. sz. jogeset) a véleménynyilvánítás akkor sérthet személyhez fűződő jogot, ha a kifejtett vélemény kifejezőmódjában indokolatlanul bántó, sértő, megalázó, burkoltan valótlan tényállítást fejez ki, vagy nyilvánvalóan ellentétes a véleménynyilvánítás elemi szabályaival.

A Pk.14. számú állásfoglalás értelmében sajtóközlemény kifogásolt tényállításainak valóságát a sajtószerv köteles bizonyítani. Ez a kötelezettség általában abban az esetben is fennáll, ha a sajtószerv híven közli más személy tényállítását, vagy átveszi más szerv (sajtószerv) közleményét.

A Ptk. 85. § (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogokat csak személyesen lehet érvényesíteni. Ezt az alapelvet a sajtóközleményekre nézve a Legfelsőbb Bíróság Pk.13. számú állásfoglalása oly módon konkretizálja, hogy az érvényesíthet igényt, akinek személyére a sajtóközlemény – nevének megjelölésével vagy egyéb módon – utal, vagy akinek a személye a sajtóközlemény tartalmából egyébként felismerhető. A jelen esetben a II. r. felperes, mint hivatalban lévő, és korábban hivatalban volt legfőbb ügyész egyértelműen beazonosítható, nevének leírása nélkül is, és a bíróság az I. r. felperes érintettségét is megállapította, hiszen a II. r. felperes az I. r. felperes szervezeti hierarchiájának élén álló személy. Az alperesi oldalon perelhetők köréről a BH 1995. évi 151. sz. jogesete ad tájékoztatást, ebben a körben egyaránt szerepel a lap kiadója, főszerkesztője, és a cikk szerzője is, tehát az alperesek perelhetősége is teljes körűen megállapítható a bíróság szerint.

Az Alkotmánybíróság több esetben foglalkozott a szabad véleménynyilvánításhoz való jog tartalmával, terjedelmével, jogi védelmével és korlátaival egyaránt. Az Alkotmánybíróság 30/1992. (V.26.)AB határozatának indokolása értelmében a szabad véleménynyilvánításhoz való jog olyan kiemelt fontosságú alkotmányos alapjog, amely csak kivételesen indokolt esetben korlátozható. Ebből következően a szabad véleménynyilvánításhoz való jogot eshetőlegesen korlátozó rendelkezéseket minden esetben megszorítóan kell értelmezni. Ebben a körben a leginkább részletes okfejtést az Alkotmánybíróság 36/1994.(VI.24.)AB határozatának indokolása tartalmazza. Ez alapelvként rögzíti, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jog a véleményt, annak érték- és igazságtartalmára való tekintet nélkül védi. Az Alkotmány a szabad kommunikációt biztosítja, és nem a kifejtett vélemény valóságtartalmára vonatkozik a szabad véleménynyilvánítás alkotmányos alapjoga. Ebben a folyamatban helye van minden véleménynek, jónak és rossznak, kellemesnek és sértőnek egyaránt. Mindebből a bíróságra nézve az következik, hogy amennyiben egy-egy kitételt véleményként értékel, nem vizsgálhatja annak érték- és valóságtartalmát, mert az nem a feladata. A

véleményként történő értékeléssel a bíróság nem a kifejtett véleménnyel való azonosulását, vagy azzal való szembehelyezkedését fejezi ki, mert az sem a feladata.

A határozat indokolása részletesen foglalkozik az Emberi Jogok Európai Bíróságának vonatkozó gyakorlatával is. Abból kiemeli azt az alapelvet, hogy nincs demokratikus társadalom pluralizmus, tolerancia és nyíltság nélkül, a véleménynyilvánítás szabadsága a demokratikus társadalom egyik alapköve, fejlődésének egyik feltétele. E szabadság az olyan gondolatokat, információkat, elveket és nézeteket is megilleti, amelyek sértőek, meghökkentőek, vagy aggodalmat keltenek. Egy másik fontos alapelv az, hogy a közszereplést vállaló személyeknek vállalni kell azt is, hogy mind a sajtó, mind pedig a szélesebb közvélemény figyelemmel kíséri minden szavukat és cselekedetüket, így nagyobb türelmet kell tanúsítaniuk a kritikai megnyilvánulásokkal szemben. A jelen esetben a felperesek közül a II. r. felperes egyértelműen (politikai) közszereplőnek minősül, és a Legfőbb Ügyészség megítélése is osztja ebben a tekintetben a II. r. felperes helyzetét.

A véleménynyilvánítási és sajtószabadságnak alkotmányos értékéről, és a demokratikus társadalom életében betöltött jelentős szerepéről az Alkotmánybíróság határozataiban eddig kifejtett álláspontokból következik, hogy a szabadság különleges védelmet követel akkor, amikor a közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. A közhatalom gyakorlásában részt vevő személyek védelmében a véleménynyilvánítás szabadságának szűkebb körű korlátozása felel meg a demokratikus jogállamiságból adódó alkotmányos követelményeknek. A demokratikus társadalom létezésének és fejlődésének nélkülözhetetlen eleme a közügyek vitatása, amely feltételezi a különböző politikai nézetek, vélemények kinyilvánítását, a közhatalom működésének bírálatát. A demokratikus hagyományokkal rendelkező társadalmak tapasztalatai szerint is e vitákban esetenként kellemetlen, éles, esetleg igazságtalan támadásokat intéznek a kormányzat és a közhivatalnokok ellen, és nyilvánosságra kerülnek olyan tények is, amelyek a közéleti szereplők becsületének csorbítására alkalmasak. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint kiemelkedő alkotmányos érdek az állami és helyi önkormányzati feladatokat ellátó szervek és személyek tevékenységének nyilvános bírálhatósága, valamint az, hogy a polgárok bizonytalanság, megalkuvás, félelem nélkül vehessenek részt a politikai és társadalmi folyamatokban, a közéletben. Az Alkotmánybíróság ugyanezen határozatában kifejti, hogy bizonyos személyiségi jogok csak természetes személyhez, vagyis a hatóságot képviselő hivatalos személyhez fűződhetnek, de a társadalom kedvező értékítéletére, megbecsülésére maga a hatóság is igényt tarthat. Rögzíti ugyanakkor ismételten az Alkotmánybíróság azt, hogy az emberi méltóság, a becsület és a jóhírnév alkotmányos oltalma és a szabad véleménynyilvánításhoz való jog, a közügyek szabad vitathatóságához fűződő alkotmányos érdek egymásra tekintettel történő értékelése alapján az Alkotmánybíróság arra az álláspontra jutott, hogy a véleménynyilvánítási szabadság csak kisebb mértékben korlátozható a közhatalom gyakorlóinak védelmében.

Az Alkotmány a véleménynyilvánítási szabadság megfogalmazásánál nem tesz kifejezett különbséget tényközlés és értékítélet között. A véleménynyilvánítási szabadság alapvető célja annak a lehetőségnek a biztosítása, hogy az egyén mások véleményét formálja, meggyőzzön másokat saját álláspontjáról. A véleménynyilvánítás szabadsága ezért általában mindenféle közlés szabadságát magában foglalja, mégpedig függetlenül a közlés módjától és értékétől, erkölcsi minőségétől és többnyire valóság tartalmától is. Önmagában valamely tény közlése is véleménynek minősülhet, hiszen magának a közlésnek a körülményei is tükrözhetnek véleményt, azaz a véleménynyilvánítás alkotmányos alapjoga nem korlátozódik csupán az értékítéletekre. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ugyanakkor a véleménynyilvánítási szabadság határainak megvonásánál indokolt

különbséget tenni értékítélet és tényközlés között. Az értékítéletre, az egyén személyes véleményére a véleménynyilvánítási szabadság minden esetben kiterjed, függetlenül attól, hogy az értékes vagy értéktelen, igaz vagy hamis, érzelmen vagy észérveken alapul. A szintén alkotmányos oltalom alatt álló emberi méltóság, becsület, jóhírnév azonban az értékítéletben megnyilvánuló véleménynyilvánítási szabadság külső korlátja lehet. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint azonban fokozott alkotmányos védelmet élveznek az olyan értékítéletek, amelyek a közügyekre vonatkozó vélemények ütközésében kapnak hangot, még akkor is, ha esetleg túlzóak és felfokozottak. A demokratikus jogállam állami és önkormányzati intézményeinek szabad bírálata, működésük, tevékenységük kritikája – még ha az becsületsértő értékítéletek formájában történik is – a társadalom tagjainak, az állampolgároknak olyan alapvető joga, amely a demokrácia lényegi eleme.

A véleménynyilvánítási szabadság nem ilyen feltétlen a tényállítások tekintetében. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a véleménynyilvánítás szabadsága nem terjed ki a becsületsértésre alkalmas valótlan tények közlésére akkor, ha a nyilatkozó személy kifejezetten tudatában van a közlés valótlanosságának (tudatosan hamis közlés), vagy foglalkozása, hivatása gyakorlásának szabályai szerint elvárható lett volna tőle a tények valóságtartalmának vizsgálata, de a véleménynyilvánítási alapjog felelős gyakorlásából adódó gondosságot elmulasztotta. A véleménynyilvánítás szabadsága csak a bírálat, jellemzés, nézet és kritika szabadságát foglalja magában, de az alkotmányos védelem nem vonatkozhat a tények meghamisítására. Ezen túlmenően a szabad véleménynyilvánítás olyan alkotmányos alapjog, amely csak felelősséggel gyakorolható, és a valótlan tények közlésének elkerülése érdekében bizonyos kötelezettségekkel jár a közvélemény alakításában hivatásszerűen részt vevő személyek esetében. Az állandó bírói gyakorlat a sajtószerveket, az újságírókat egyértelműen ebbe a körbe sorolja, és miután nyilvánvaló, hogy a III. r. alperes a közvélemény formálásának szándékával is írta a perbeli cikkét, mindez a III. r. alperesre is vonatkoztatható a bíróság szerint.

A 2011-ben hatályba lépett, a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (továbbiakban: Smtv.) 4. § (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaság jogrendje elismeri és védi a sajtó szabadságát, valamint biztosítja sokszínűségét. A (3) bekezdés szerint a sajtószabadság gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt, vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást, nem sértheti a közérkölcset, valamint nem járhat mások személyhez fűződő jogainak sérelmével. A 10. § értelmében mindenkinek joga van arra, hogy megfelelően tájékoztassák a helyi, az országos és az európai közélet ügyeiről, valamint a Magyar Köztársaság polgárai és a magyar nemzet tagjai számára jelentőséggel bíró eseményekről. A 13. § (1) bekezdése értelmében a médiatartalom-szolgáltatók összességének feladata a hiteles, gyors, pontos tájékoztatás a helyi, az országos és az európai közélet ügyeiről, valamint a Magyar Köztársaság polgárai és a magyar nemzet tagjai számára jelentőséggel bíró eseményekről. A 16. § szerint a médiatartalom-szolgáltató köteles tiszteletben tartani a Magyar Köztársaság alkotmányos rendjét, tevékenysége során nem sértheti az emberi jogokat. A 18. § akkor hatályos szövege szerint a médiatartalom nem lehet alkalmas a magánélet és más személyhez fűződő jogok megsértésére.

Az Alkotmány külön rendelkezik az ügyészség alkotmányos szerepéről és feladatairól. Az 51. § (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaság legfőbb ügyésze és az ügyészség gondoskodik a természetes személyek, a jogi személyek és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek jogainak védelméről, valamint az alkotmányos rendet, az ország biztonságát és függetlenségét sértő vagy veszélyeztető minden cselekmény következetes üldözéséről. Az 53. § (1) bekezdése értelmében az ügyészeket a Magyar Köztársaság legfőbb ügyésze nevezi ki, a (3) bekezdés szerint

pedig az ügyészi szervezetet a legfőbb ügyész vezeti és irányítja. Az ügyészség részletes feladatait, hatáskörét az ügyészségről szóló, akkor hatályos 1972. évi V. törvény határozza meg (a továbbiakban Ütv.). Az ügyészség alapvető feladatait az Ütv. 3. § (1) bekezdése tartalmazza, a legfőbb ügyész jogköréről az 5. § (1) és (2) bekezdése rendelkezik. Az Ütv. 6. § (1) bekezdése rendelkezik arról, hogy az ügyészek a legfőbb ügyésznek alárendelten működnek, utasítást csak a legfőbb ügyész és a felettes ügyész adhat nekik. Az Ütv. 1. § (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaság legfőbb ügyésze és az ügyészség gondoskodik az állampolgárok jogainak védelméről, valamint az alkotmányos rendet, az ország biztonságát és függetlenségét sértő vagy veszélyeztető minden cselekmény következetes üldözéséről. A (2) bekezdés szerint az ügyészség törvényben meghatározott ügyekben nyomozást végez, felügyeletet gyakorol a nyomozás törvényessége felett, törvényben meghatározott egyéb jogokat gyakorol a nyomozással összefüggésben, képviseli a vádat a bírósági eljárásban, továbbá felügyeletet gyakorol a büntetés-végrehajtás törvényessége felett. A (3) bekezdés szerint az ügyészség közreműködik annak biztosításában, hogy a társadalom valamennyi szervezete, minden állami szerv és állampolgár megtartsa a törvényeket. Törvénysértés esetében – a törvényben meghatározott esetekben és módon – fellép a törvényesség védelmében. A 2. § szerint az ügyész köteles megtenni a törvényben meghatározott intézkedéseket, ha a Magyar Köztársaság törvényeit bármilyen módon megsértik, és a törvénysértés megszüntetésére hivatott szerv az Alkotmányban, törvényben és más jogszabályban, vagy az állami irányítás egyéb jogi eszközével meghatározott kötelezettsége ellenére a szükséges intézkedést nem teszi meg, illetőleg ha a törvénysértésből eredő jogsérelem elhárítása érdekében azonnali ügyészi intézkedésre van szükség.

A Pp. 3. § (5) bekezdése értelmében, ha a törvény másként nem rendelkezik, a bíróság a polgári perben alakszerű bizonyítási szabályokhoz, a bizonyítás meghatározott módjához, vagy meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához nincs kötve, szabadon felhasználhatja a felek előadásait, valamint felhasználhat minden egyéb bizonyítékot, amely a tényállás felderítésére alkalmas. E rendelkezések nem érintik a törvényes vélelmeket, ideértve azokat a jogszabályokat is, amelyek szerint valamely körülményt az ellenkező bizonyításáig valónak kell tekinteni. A 4. § (1) bekezdése szerint a bíróságot határozatának meghozatalában más hatóság döntése, vagy a fegyelmi határozat, illetve az azokban megállapított tényállás nem köti. A 163. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a per eldöntéséhez szükséges tények megállapítása végett bizonyítást rendel el. A (2) bekezdés szerint a bíróság az ellenfél beismerése, mindkét fél egyező, vagy az egyik félnek az ellenfél által bírói felhívás ellenére kétségbe nem vont előadása folytán valónak fogadhat el tényeket, ha azok tekintetében kételye nem merül fel. A (3) bekezdés szerint a bíróság az általa köztudomásúnak ismert tényeket valónak fogadhatja el. Ugyanez áll azokra a tényekre is, amelyekről a bíróságnak hivatalos tudomása van. Ezeket a tényeket a bíróság akkor is figyelembe veszi, ha azokat a felek nem hozták fel, köteles azonban a feleket a tényekre a tárgyaláson figyelmeztetni. A 164. § (1) bekezdése szerint a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valónak fogadja el. A 206. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg, a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el. A (3) bekezdés szerint a bíróság a kártérítés vagy egyéb követelés összegét, ha az szakértői vélemény, vagy más bizonyíték alapján meg nem állapítható, a per összes körülményeinek mérlegelésével, belátása szerint határozza meg. A bíróság mindezen általános szempontok alapján végezte el a konkrét vizsgálatot.

A bíróság általánosságban fontosnak tartja rögzíteni azt, hogy a bíróság jogalkalmazó szervezatként még csak érintőlegesen sem politizálhat.

I. Jogalap

A felperesek jogi álláspontja szerint az alperesi lapban közölt tanulmány vonatkozó része súlyosan sérti a felperesek jóhírnév védelméhez fűződő jogát, mert gyakorlatilag azt a megállapítást (állítást) tartalmazza, hogy a legfőbb ügyész, és rajta keresztül az ügyészi szervezet tagjai az Alkotmányban és az ügyészi törvényben foglalt kötelezettségeiket tartalmilag megszegik, és a legfőbb ügyész korábbi szolgálati periódusában nem pártatlan közszolgaként, hanem „megbízója kiszolgálójaként” járt volna el. A felperesek álláspontja szerint ezzel gyakorlatilag szinte a bűncselekmény gyanúját is felveti a felperesekkel szemben a perbeli közlés. A felperesek jogi álláspontjaként az került rögzítésre, hogy a közlés véleménynyilvánításként is indokolatlanul bántó, sértő, megalázó, és túllépi a véleménynyilvánítás tágabban értelmezett kereteit is, amely egy közszereplővel szemben megengedett lenne. A felperesek szerint a közlés alkalmas a felperesi tevékenységbe vetett közbizalom megingatására, alkalmas továbbá arra, hogy a felperesek társadalmi megítélését rombolja.

A felperesek hivatkoztak arra is, hogy hasonló tényállás mellett korábban eljáró bíróságok jogerős ítéletekben állapították meg a jogsértés bekövetkezését. Hivatkoztak ebben a körben a Fővárosi Bíróság 19.P.630.634/2003. számú ügyében született 2.Pf.20.550/2004/4. sorszámú jogerős ítéletre, valamint a Fővárosi Bíróság 19.P.631.478/2003. számú ügyében a Fővárosi Ítélettábla 2.Pf.20.649/2004/7. sorszámú ítéletére. A bíróság a felperesek indítványára a kért iratokat beszerezte. Az első ügyben a jogerős ítélet megállapította, hogy a szereplő alperes azon előadása, mely szerint az ügyészség a Fidesz felügyelete alatt áll, sérti a Legfőbb Ügyészség jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát. Az utóbbi ügyben született jogerős ítélet pedig azt tartalmazta, hogy egy politikus által tett azon kijelentés, hogy az ügyészség bűnpártolást követett volna el, ugyancsak megsértette az ügyészség jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát.

A felperes indítványára a bíróság beszerezte a Pest Megyei Bíróság előtt folyamatban volt 12.P.21.121/2006. számú ügyében született 61. sorszámú ítéletét, és az azt részben helyben hagyó, részben pedig megváltoztató, a Fővárosi Ítélettábla által hozott 2.Pf.20872/2009/3. sorszámú ítéletet. A felperesek hivatkoztak arra, hogy a jogerős határozatok annak kapcsán marasztalták el dr. Kende Péter közírot, hogy „Az igazi Orbán – A Viktor²” című könyvben az ügyészséggel foglalkozó fejezetben az ottani alperesek úgy tüntették fel az ügyészség szerepét, hogy politikai szempontok által befolyásolva, a törvények előírásait figyelmen kívül hagyva, a nyomozás befejezését hátráltatva folytatnák tevékenységüket, és ezáltal az állam büntetőjogi igényét is csorbítanák. A felperesek hivatkoztak arra, hogy ezen utóbbi ítélet az I. és II. r. felperesek jóhírnév védelméhez fűződő jogának megsértését is megállapították. A felperesek álláspontja szerint a jogerős ítéletekben kifejtett álláspontok a felperesek személyiségi jogainak megsérthetőségét illetően, illetve a véleménynyilvánítás szabadsága korlátozásának lehetőségét illetően a jelen esetben is irányadónak minősülnek.

Az alperesek ezzel szemben arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a III. r. alperes a II. r. alperes által főszerkesztett, és az I. r. alperes által kiadott lapban hangsúlyozottan politikai, közéleti tartalmú értékelést írt az alkotmányozás folyamatáról, nem lépte túl a véleménynyilvánításnak a közéleti szereplőkkel szembeni tágabb határait, nem fogalmazott meg semmilyen módon gyalázkodást, politikai-közéleti véleményt formált a II. r. felperes személyéről. Az alperesek részéről előadták, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának vonatkozó gyakorlata is alkalmas az alperesi álláspont alátámasztására, mert politikai-közéleti vitákban a véleménynyilvánítás szinte teljes korlátlansága mellett érvel. Az alperesek részéről előadták, hogy a felperesi tevékenység kapcsán, különös

tekintettel a II. r. felperesnek politikailag érzékeny ügyekben tanúsított magatartására, korábban is kifejtésre kerültek olyan vélemények, amelyeket bíróság nem talált jogsértőnek, illetve amelyek nem is kerültek utóbb bíróság elé.

A bíróság a beavatkozást kérők által előterjesztett bizonyítékokat a határozatának meghozatalánál nem vette figyelembe. Egyrészt azért, mert a bíróság a beavatkozás iránti kérelmeket – nem jogerősen – elutasította, másrészt pedig a jelen személyiségi jogi pernek a személyiségi jogi pereknek a jogrendszerben elfoglalt helyénél, szerepénél fogva nem lehet az a tárgya, hogy a beavatkozást kérők jogvitás ügyeit a jelen perben elbírálja.

A bíróság az összes körülmény mérlegelésével a felperesek keresetét jogalap tekintetében nem találta megalapozottnak. A bíróság álláspontja szerint a perbeli cikk összességéből az derül ki, hogy az az alkotmányozás folyamatával foglalkozik, annak kapcsán a III. r. alperes kétségkívül kritikus álláspontját, véleményét rögzíti, amelynek lényege, hogy az Alkotmány (Alaptörvény) tervezett szövege a szerző véleménye szerint demokratikus jogok korlátozását mutatja, illetve a szerző által kritizált módon alakítja át az államszervezetet. A szerző kritizálja azt is, hogy a legfőbb ügyész 9 évre választható meg, illetve kritizálja azt a körülményt is, hogy csak kétharmados többséggel lehet új legfőbb ügyészt választani, és ha ez nem sikerül, akkor a jelenlegi legfőbb ügyész maradhat hivatalában. A bíróság szerint ezzel összefüggésben, és még mindig kritikaként közli a szerző azt, hogy a II. r. felperes korábbi legfőbb ügyészi ciklusában nem pártatlan közszolgaként, hanem „megbízója kiszolgálójaként” járt el. A bíróság szerint konkrét ügyek itt nem kerültek említésre, ezért is általános véleménynek tekinthető az, amit a III. r. alperes leírt.

A bíróság álláspontja szerint kétségtelen, hogy a megfogalmazás kifejezetten éles, bántó tartalmat is hordoz, és valóban súlyos kritikát fogalmaz meg a felperesek irányában, de a bíróság szerint nem lépi túl a véleménynyilvánítás szabadságának korábban részletesen leírt tágabb értelmezését, a közszereplőkkel szembeni kritika kifejezhetőségét tekintve. Az Alkotmánybíróság idézett megállapítása szerint a kritika lehet éles, lehet igazságtalan, és bántó tartalmú is. A véleménynyilvánítás korlátja az ugyancsak korábban közölt döntések szerint gyakorlatilag a szükségtelen és indokolatlan gyalázkodás lehet. A bíróság szerint a kifogásolt szöveg nem gyalázkodó tartalmú, csupán igen éles, de még megengedhető kritikát fejt ki.

A bíróság szerint a beszerzett és elemzett korábban született ítéletek a jelen perre közvetlenül nem vonatkoztathatóak, azokban konkrét esetekben bűncselekmény konkrét látszatát keltő utalások, kifejezések szerepeltek, itt pedig egy általános politika tartalmú értékítéletről van szó a bíróság álláspontja szerint. A korábban kifejtettek szerint esetleges túlzások vagy erőteljes megfogalmazások sem teszik a véleményt jogsértővé, politikai elemző írás keretében. A bíróság ilyen körülmények között jogalap hiányában a felperesek keresetét elutasította.

A bíróság fontosnak tartja rögzíteni azt, hogy a bíróság az ítéletével nem a cikkben kifejtett értékítélettel, véleménnyel való egyetértését fejezi ki, hanem kizárólag azt rögzítette, hogy a kifogásolt kitélt a véleménynyilvánítás határain belül álló véleménynek tekintette.

II. Jogkövetkezmények

A bíróság a jogalap tekintetében elfoglalt álláspontjára figyelemmel a felperesek által igényelt jogkövetkezményekkel érdemben nem foglalkozott, az arra vonatkozó kereseti kérelmeket is teljes egészében elutasította.

A bíróság a perveztes felpereseket kötelezte a perköltség viselésére a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján. Az alperesi jogi képviselő munkadíja a 32/2003.(VIII.22.)IM rendelet alapján került megállapításra. A tárgyi illeték-feljegyzési jog folytán le nem rótt illeték viseléséről a bíróság a 6/1986.(VI.26)IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 14. §-a alapján határozott, figyelemmel arra, hogy az I. r. felperes az Illetéktörvény 5. § (1) bekezdése alapján illetékmentességet élvez.

Budapest, 2012. június 25.

dr. Pataki Árpád s.k.
tanácselnök

A kiadmány hitelül:

